

ชื่อเรื่อง การศึกษารูปแบบการดูแลรักษาผู้ป่วยเบาหวานที่จะนำไปสู่การป้องกันการเกิดภาวะความพิการจากโรคเบาหวาน โดยการมีส่วนร่วมของครอบครัวชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่การบริการของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหินแห่ ตำบลสีดา อำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา

ชื่อนักวิจัย นางธนพร ไชยรัตและคณะ

ปี พ.ศ. 2559

บทคัดย่อ

การศึกษารูปแบบการดูแลรักษาผู้ป่วยเบาหวานที่จะนำไปสู่การป้องกันการเกิดภาวะความพิการจากโรคเบาหวาน โดยการมีส่วนร่วมของครอบครัวชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่การบริการของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหินแห่ ตำบลสีดา อำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งมีวัตถุประสงค์ 4 ประการ คือ เพื่อศึกษาสถานการณ์คนพิการที่เกิดจากโรคเบาหวานในพื้นที่รับผิดชอบโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหินแห่ เพื่อศึกษาการดูแลสุขภาพผู้ป่วยโรคเบาหวาน โดยญาติผู้ป่วย เจ้าหน้าที่สาธารณสุข และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาศักยภาพในการดูแลสุขภาพของผู้ป่วยโรคเบาหวาน ผู้ดูแล เจ้าหน้าที่สาธารณสุขและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในเขตพื้นที่รับผิดชอบโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหินแห่ และเพื่อศึกษา ศึกษารูปแบบการดูแลรักษาผู้ป่วยเบาหวาน ที่จะนำไปสู่การป้องกันการเกิดภาวะความพิการจากโรคเบาหวาน โดยการมีส่วนร่วมของครอบครัวชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่การบริการของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหินแห่ เป้าหมายพื้นที่ 9 หมู่บ้าน และกลุ่มผู้ป่วยเบาหวาน จำนวน 153 คน วิธีการศึกษาเป็นการศึกษาเชิงคุณภาพใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมระหว่าง ตัวแทนคนพิการ ผู้ดูแล ผู้เกี่ยวข้องชุมชน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหินแห่ ประชากร เป็นคนพิการทุกประเภท 128 คน ผู้ปกครองคนพิการ 128 คน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน 120 คน ระยะเวลาศึกษา 18 เดือน การจัดกระทำข้อมูล ข้อมูลเชิงปริมาณใช้ร้อยละ ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษา

1. สถานการณ์คนพิการ ที่เกิดจากโรคเบาหวานในเขตรับผิดชอบของ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหินแห่ พบผู้ป่วยเบาหวานขณะทำการศึกษา 153 คน ร้อยละ 3.48 ของประชากร เพศหญิง ร้อยละ 73.27 เพศชายร้อยละ 26.80 เกิดโรคแทรกและมีความพิการร้อยละ 18.30 แยกเป็น การเห็น การเคลื่อนไหว หูดเลือดสมอง แผลเรื้อรังที่นิ้วเท้า แขนขาอ่อนแรง ระยะการป่วยเป็นโรคเบาหวานในช่วงเก็บข้อมูล อยู่ในช่วงต่ำกว่า 5 ปี , 6 -10 ปีและ 11 - 15 ปี ตามลำดับและผู้ป่วยเบาหวานส่วนใหญ่จะควบคุมน้ำตาลไม่ได้

2. การดูแลสุขภาพผู้ป่วยโรคเบาหวานโดยญาติผู้ป่วย , เจ้าหน้าที่สาธารณสุขและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พบว่าการดูแลสุขภาพผู้ป่วยโดยญาติผู้ป่วยเบาหวานจะดูแลเรื่องอาหารให้ผู้ป่วยทานอาหารตามหลักโภชนาการและอาหารสำหรับผู้ป่วยเบาหวาน การจัดสิ่งแวดล้อมให้ดูสุกสะอาด การดูแลเรื่องการทานยาของผู้ป่วยให้เป็นไปตามที่หมอสั่ง ดูแลเรื่องการออกกำลังกายที่เหมาะสมสำหรับผู้ป่วย ส่วนเจ้าหน้าที่สาธารณสุข พบว่า มีการสนับสนุนการดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวานในเรื่องออกกำลังกาย การควบคุมน้ำตาลในเลือดให้อยู่ในระดับที่ปลอดภัยการควบคุมอาหาร จัดอบรมให้ผู้ป่วยที่เป็นโรคเบาหวานรู้เรื่องการดูแลตัวเองในเรื่องระดับน้ำตาลในเลือด การสังเกตอาการแทรกซ้อนของโรค ปฐมพยาบาลเบื้องต้นกับผู้ป่วยเบาหวานในกรณีผู้ป่วยมีบาดแผล และผู้ป่วยที่มีภาวะน้ำตาลต่ำหรือการเกิดอาการช็อกในผู้ป่วยโรคเบาหวานออกเยี่ยมบ้านประเมินอาการของผู้ป่วย พร้อมคำแนะนำและเป็นที่ปรึกษา และรับฟังปัญหาของผู้ป่วย

การดูแลผู้ป่วยเบาหวานของชุมชนพบว่า อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน สอบถามการไปรับยาตามนัดของแพทย์ ดูแลเรื่องความสะอาดของร่างกายและสิ่งแวดล้อมในบ้าน อาการและภาวะแทรกซ้อน และการให้กำลังใจวัด(พระภิกษุ)ช่วยเหลือผู้ป่วยด้วยกำลังใจสอนธรรมะเน้นสมาธิในการดำเนินชีวิต ส่วนองค์การบริหารส่วนตำบลสีดา สนับสนุนด้านบุคลากร การคัดกรองค้นหาผู้ป่วยโรคเบาหวานในชุมชนวางแผนแก้ไขปัญหาสันับสนุนงบประมาณจากกองทุนหลักประกันสุขภาพตำบลร่วมหาแนวทางช่วยเหลือร่วมกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหินแห่ สนับสนุนการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวานในเรื่องออกกำลังกาย

3. ศักยภาพ ปัจจัยและเงื่อนไขในการดูแลสุขภาพของคนพิการที่ป่วยเป็นโรคเบาหวานพบว่า ศักยภาพในการดูแลสุขภาพตนเองด้านอาหาร ผู้ป่วยมีความรู้ มีทักษะในการดูแลตนเอง มี 2 ประเภทคือไม่สามารถปฏิบัติตนให้สามารถพ้นวิกฤตได้ และประเภทที่สามารถดูแลตนเองได้ดีคือคุมน้ำตาลในเลือดให้อยู่ในค่าปกติได้ ส่วนการปฏิบัติตัว มีการออกกำลังกาย การพักผ่อนนอนหลับให้เพียงพอการทำสมาธิเพื่อไม่ให้คิดมาก ส่วนศักยภาพครอบครัวและชุมชนมีความรู้และทักษะให้กำลังใจมีความพร้อมในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์

4. รูปแบบการดูแลรักษาผู้ป่วยเบาหวานที่จะนำไปสู่การป้องกันการเกิดภาวะพิการจากโรคเบาหวาน โดยการมีส่วนร่วมของครอบครัวชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พบว่า แต่ละระดับมีรูปแบบการดูแลรักษาผู้ป่วยเบาหวานดังนี้

ระดับครอบครัวการดูแลเรื่องอาหาร และการทานยาสำหรับให้ความรู้แก่ผู้ป่วยเบาหวานเป็นประจำ ด้านการปฏิบัติ จัดหาอาหารให้ครบตามหลักโภชนาการด้านการติดตามประเมินผล ผู้ดูแลหรือญาติคอยดูว่าผู้ป่วยได้ทานอาหารหรือตามที่กำหนดหรือไม่ คอยให้กำลังใจผู้ป่วยเพื่อให้ทานอาหารให้ที่ถูกต้อง โภชนาการเรื่องยารักษาโรคเบาหวานการประเมินผลสุขภาพของผู้ป่วย

ระดับชุมชนโดย อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จัดทำทะเบียนผู้ป่วยเบาหวานไว้กับ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน และศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน ปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน ร่วมกับ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล แล้วนำมาร่วมกันวางแผน ลงเยี่ยมติดตามดูแลตามความจำเป็นของผู้ป่วยแต่ละราย จัดระบบบันทึกข้อมูลรายบุคคล ประเมินร่วมกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข.

ระดับหน่วยงานโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเห็นแก่จัดทำระบบฐานข้อมูลผู้ป่วยเบาหวานร่วม อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จัดระบบเยี่ยมบ้านอย่างต่อเนื่องและมีการจัดกลุ่มตามความรุนแรงของกลุ่มผู้ป่วยเบาหวานอย่างชัดเจน อบรมเพิ่มความรู้กลุ่มผู้ป่วย และครอบครัวนำข้อมูลมาวางแผนร่วมกัน ทั้ง 3 ระดับคือ ครอบครัว ชุมชน และหน่วยงานประเมินผลร่วมกับ ผู้ดูแล และ อาสาสมัครสาธารณสุข ประจำหมู่บ้าน เป็นรายเดือน วางแผนร่วมกันดูรายบุคคล